

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Фізико-технологічний факультет
Кафедра теорії та методики професійної освіти

***СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ
ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
26-27 жовтня 2016 р.**

Україна, Рівне
Видавець О. Зень
2016

УДК 373.5.011.3- 051:331

ББК 74.268

П 341

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 27 жовтня 2016 р.)

Редакційна колегія:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук., професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;
Дейнега Олександр Вікторович – кандидат економічних наук, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
Сингаївський Дмитро Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, декан фізико-технологічного факультету РДГУ;
Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики професійної освіти;
Поліщук Наталія Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент;
Шутяк Володимир Георгійович – кандидат педагогічних наук, доцент;
Дупак Надія Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Кирильчук Юрій Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент;
Літковець Олена Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач;
Шурин Олена Іванівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач.

Рецензент:

Савченко Лариса Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики технологічної освіти ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Сучасний вчитель трудового навчання та технологій: досвід та перспективи.
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Рівне 26 – 27 жовтня 2016 року). – Рівне: О. Зень, 2016. – 114 с.

ISBN 978-617-601-167-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний вчитель трудового навчання та технологій: досвід та перспективи», яка відбулася 26-27 жовтня 2016 р. на базі Рівненського державного гуманітарного університету, за ініціативи кафедри теорії і методики професійної освіти. Тематику доповідей присвячено: шляхам удосконалення форм і методів організації науково-дослідницької та позааудиторної роботи; сучасним методикам і практичному досвіду: викладання навчальних дисциплін у системі підготовки вчителів трудового навчання та технологій; навчання учнів в загальноосвітніх закладах трудового навчання та технологій.

Збірник адресовано науковцям, аспірантам, вчителям трудового навчання, студентам, з метою використання в науковій та навчальній діяльності.

*За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.*

УДК 373.5.011.3- 051:331
ББК 74.268

ISBN 978-617-601-167-5

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016
© Автори статей, 2016

ЗМІСТ

Передмова	3
Андрощук І.В. Проектна технологія як засіб підготовки вчителів трудового навчання та технологій до педагогічної взаємодії.....	4
Андрощук І.П. Позаурочна предметно-перетворювальна діяльність майбутніх вчителів трудового навчання.....	6
Бережна М.В. Інженерно-педагогічна складова діяльності викладачів практичного навчання.....	9
Борисова Т.М. Самостійна навчальна робота студентів у світлі євроінтеграції.....	12
Валача А.М. До проблеми розвитку технічного мислення у майбутніх вчителів трудового навчання.....	14
Вовк Н.В., Селиверстова Г.В. Уроки трудового навчання з застосуванням технології емпайрмент.....	16
Войтко А.І., Хоронжевський О.М., Зброжек Д.Г. Використання інтерактивних технологій на заняттях профільного навчання «Деревообробка» в 10-му класі	17
Галамбош Г.В. Патріотичне виховання молоді: сучасні аспекти розвитку	19
Гомонець О.А. Впровадження інноваційних технологій в систему підготовки вчителя трудового навчання у педагогічному коледжі.....	21
Гордійчук Ю.П. Теоретичні аспекти розвитку графічних компетентностей в учнів на уроках трудового навчання.....	23
Гриценко Л.О. Інтерактивні технології навчання студентів графічних дисциплін	25
Гусак Н.В. До питання про формування професійної самосвідомості майбутніх учителів трудового навчання.....	28
Дорош Г.В. Теоретичні аспекти формування в учнів старших класів навчальних компетентностей засобами проектних технологій	30
Дупак Н.В. Підготовка майбутніх вчителів технологій до інноваційної діяльності..	32
Жогло Н.В. Підготовка майбутнього вчителя технологічної освіти до реалізації проектних технологій.....	35
Калязін Ю.В. Інтерактивні системи навчання при вивченні метрології та стандартизації.....	37
Кирильчук Ю.В. Організація дослідницької роботи майбутніх вчителів технологій при вивченні методичних дисциплін	39
Кібальник В.А. Переваги та недоліки програмного забезпечення системи дистанційного навчання.....	42
Кудря О.В. Підготовка майбутніх вчителів трудового навчання до навчання учнів основної школи елементам дизайну.....	45
Кузьменко П.І. Вплив міжпредметних зв'язків з інформатики та обчислювальної техніки на засвоєння студентами знань з інженерної та комп'ютерної графіки.....	46
Кулінка Ю.С. Методичні аспекти використання арт-технологій на уроках трудового навчання.....	49
Лісова С.В. Професійна компетентність майбутнього вчителя у контексті модернізації вищої освіти.....	52
Літковець О.Д. Впровадження сучасних педагогічних технологій в процес	

підготовки вчителя трудового навчання та технологій.....	54
Мельник І.В. До питання фахової підготовки сучасного вчителя трудового навчання та технологій.....	56
Мокляк В.І., Одарчук О.М. Самопізнання особистості засобами арт-терапевтичної техніки лялькотерапії на уроках трудового навчання.....	59
Нагорна Н.О. Евристичні методи проектування як засіб формування проектно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання.....	63
Орлова Н.С. Залучення учнів молодшого шкільного віку до художнього конструювання.....	66
Осіпова В.С. Мультимедійні технології як важлива перспектива розвитку освітнього процесу.....	68
Охріменко Л.С. Традиційний костюм українців XVI-VII століття.....	70
Поліщук Н.В. Освітній аспект застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання.....	72
Поляков С.В. Технологія розробки дидактичного супроводу засобами SAMTASIASTUDIO процесу навчання креслення.....	74
Савенко І.В. Естетичне виховання у процесі підготовки майбутніх учителів технологій до викладання основ дизайну.....	77
Сервачак О.В., Малєєва І.В. Формування жіночої та національної ідентифікації дівчат на уроках трудового навчання.....	79
Сергійчук Н.М. Формування професійних умінь майбутніх учителів технологій засобами ІКТ.....	81
Симонович Н.В. Сутнісні особливості інтерактивних технологій навчання.....	83
Сіпайло В.О. Використання засобів комп'ютерної техніки на уроках трудового навчання.....	85
Титаренко В.М. Гігієнічна культура учнів загальноосвітньої школи на уроках трудового навчання	87
Титаренко В.П. Естетико-педагогічна проекція українських народних промислів.....	89
Титаренко О.О. Самостійна робота студентів при організації навчального процесу.....	91
Фещук Ю.В. Графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій у системі вищої освіти.....	92
Цина А.Ю. Проектування та впровадження інноваційних педагогічних технологій.....	94
Чорнусь С.М. Зв'язок графічної підготовки майбутніх учителів технологій з вивченням дисципліни «Обробка конструкційних матеріалів».....	96
Шевчук А.А. Текстова вишивка: історичні аспекти української орнаментики на уроках трудового навчання.....	99
Шурин О.І. До питання підготовки вчителя технологій у контексті євроінтеграції.....	101
Якименко А.В. Мультимедія як невід'ємний засіб підвищення ефективності навчального процесу.....	103
Яремчук І.А. Формування проектно-технологічної компетенції майбутнього учителя технологій в умовах педагогічного коледжу.....	105
Автори	109

Важливу роль в сучасній системі навчання відіграють інтерактивні технології. Особливу роль в формуванні навчального середовища у виші мають сучасні інформаційні технології до яких відносяться Інтернет-технології, мультимедійні програмні засоби, офісне та спеціалізоване програмне забезпечення, електронні посібники та підручники, системи дистанційного навчання. При вивченні дисципліни «Метрологія, стандартизація та управління якістю» доцільно використовувати на аудиторних заняттях прийоми характерні для інтерактивних методик, особливо корисними виявилось використання мультимедійних засобів та навчально-контролюючих програм.

Література

1. Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів: монографія / [Н. Г. Баліцька, О. А. Біда, Г. П. Волошина та ін.]; під ред. Н. С. Побірченко. – К.: Наук. світ, 2003. – 138с.
2. Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога: [зб. наук. праць / наук. ред. Завальнюк О. М.]. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003. – 208с.
3. Педагогический энциклопедический словарь / [под ред. Б. М. Бим-Бад]. – М.: Большая Рос. энциклопедия, 2002. – 528с.
4. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2004. – 192с.
5. Рак Т. Є. Новітні форми та методи інтерактивного навчання у використанні мультимедійного навчального матеріалу / Т. Є. Рак, А. Г. Ренкас, М. І. Сичевський // Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: зб. наук. праць — Львів: ЛДУ БЖД, 2009. – Вип. 2. – С. 244-248.

Кирильчук Юрій Васильович
кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедра теорії та методики професійної освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ МЕТОДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Вища школа в наш час займає важливе місце у системі безперервної освіти. Тому її розвиток є важливою складовою частиною стратегії загальнонаціонального розвитку. При цьому, при значних досягненнях розвитку вищої школи якість підготовки наших спеціалістів не відповідає сучасним вимогам. Це стосується і вчителів трудового навчання.

Аналіз існуючої практики методичної підготовки вчителів технологій дозволив виділити такі недоліки у знаннях і вміннях майбутніх спеціалістів: вони недостатньо володіють прийомами розумової діяльності (навичками аналізувати й узагальнювати отриману інформацію, робити власні висновки, логічно мислити); у них недостатній запас практичних умінь з організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках трудового навчання та раціонального добору необхідних для цього засобів, методів, прийомів навчання. У цьому зв'язку виникає проблема пошуку ефективних шляхів вдосконалення підготовки майбутніх вчителів технологій з метою компенсування у них практичного досвіду.

Система освіти в нашій державі нині перебуває в стані структурної перебудови. Модернізуються зміст, методи, засоби та форми навчання. При цьому зміст навчання становить єдність інформаційного й діяльнісного компонентів. Інформаційний компонент змісту навчання передбачає оволодіння студентами необхідною інформацією з основ наук, у тому числі і з методики трудового навчання. Виділення діяльнісного компонента змісту навчання зумовлене потребою формувати ділову, творчу особистість.

Слід зазначити, що однією з характерних особливостей розвитку особистості є переконання, перша ознака якого – не лише знання певного факту, а й упевненість у його істинності, а істина потребує шукання і дослідження. Тому у навчальному процесі професійної методичної підготовки вчителів технологій повинні переважати форми, методи, які тією чи іншою мірою включають дослідницьку діяльність студентів. Адже навчання, як відмічають Пометун О., Пироженко Л., Виготський Л. та інші дослідники, дає результат лише тоді, коли воно супроводжується не механічним запам'ятовуванням, а активною діяльністю [2]. На це вказують і дослідження А. Грітченка, який стверджує, що природа сучасної професійної діяльності вчителя трудового навчання вимагає нового педагогічного мислення, ціннісними установками якого є пріоритет індивідуальності мислення над стандартною навчальною програмою, саморозвитку, самонавчання над уніфікованим засвоєнням, «передачею» знань [1,43].

Належно організована науково-дослідна робота студентів у навчальному процесі сприяє поглибленому засвоєнню навчальних дисциплін, виявленню індивідуальності, формуванню власної думки щодо конкретної дисципліни.

Реалізована у комплексі науково-дослідна діяльність студентів забезпечує розв'язання таких завдань: формування наукового світогляду студентів, оволодіння методологією і методами наукового дослідження; надання допомоги їм у прискореному оволодінню спеціальністю; розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей у розв'язанні практичних завдань; прищеплення навичок самостійної науково-дослідної діяльності; розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання у своїй практичній роботі; постійне оновлення і вдосконалення своїх знань; розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця тощо [3].

Проте це не означає, що йдеться про дослідницький метод як єдиний, що використовується на заняттях з методичних дисциплін. Мовиться про один із методів як вищий ступінь у науково обгрунтованій системі методів, у якій за основу береться рівень діяльності учнів.

Звичайно, не слід перебільшувати дослідницькі можливості студентів. Вони найчастіше розв'язують поставлені викладачем проблеми вже розв'язані суспільством і наукою, і новими вони є лише для студентів. У такому випадку навчальне дослідження зводиться лише до тренування і втрачає визначеність самого методу, оскільки викладач заздалегідь знає результат розв'язуваної проблеми, хід дослідження і вид творчої діяльності, яких вимагає вирішення проблеми. Проте у ВНЗ можливі і відкриття невідомих науці фактів, наприклад у галузі методики вивчення технологій у ЗНЗ. Крім того, у процесі вивчення методичних дисциплін не тільки можливі нові спостереження і судження – без свіжого у чомусь нового погляду на методику організації і проведення уроків технологій плідне вивчення їх навряд чи можливе. Майбутнім вчителям технологій корисно усвідомлювати свою, нехай невеличку причетність до педагогічної діяльності у якості вчителя. Це підвищує відповідальність за результат навчання.

Не менш важливою є і позиція викладача. У професіонала високого рівня завжди є дослідницький інтерес. Йому цікаво і важливо зрозуміти, як осягають навчальний предмет студенти: що для них легко, що викликає труднощі і чому, важливо побачити у своїй навчальній діяльності щось таке, що виходить за межі засвоєння готових рішень. Вивчення думок майбутніх вчителів технологій переконує, що більшість студентів приваблює те, що веде до самостійного пошуку. Тут слід зауважити, що навчальне дослідження може бути реальним не тоді, коли викладач його запланує, а за умови, коли він через копітку попередню роботу зможе підготувати студентів до такої роботи і бути її співучасником.

Як один із можливих варіантів організації дослідницької діяльності розглянемо навчальний процес предмету «Методика навчання учнів проектно-технологічної діяльності». В цілому, для організації дослідницької роботи викладачу потрібно розробити для майбутніх вчителів картки з пізнавальними та проблемними дослідними завданнями, бібліографічний та роздатковий матеріал.

Бібліографічний матеріал буде таким:

1. Коберник О. М. Проектно-технологічна система трудового навчання / О. М.Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – №4 – С. 8 – 12.
2. Коберник О. М. Проектування на уроках трудового навчання / О. М.Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2001. – №4 – С. 23 – 26.
3. Коберник О. М. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання / О. М.Коберник, С. М. Яшук – Умань : УДПУ, 2001. – 80 с.
4. Матяш Н. В. Психология проектной деятельности школьников в условиях технологического образования / Н. В. Матяш. – Мозырь: РИФ «Больш ветер», 2000. – 286 с.
5. Сидоренко В. К. Проектно-технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання / В. К.Сидоренко. // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004.-№1 – С. 2 – 4.

У процесі підготовки до заняття з теми «Розробка учнівського проекту на заняттях з трудового навчання» студенти отримують випереджаючі завдання, які за характером навчально—пізнавальної діяльності можуть бути репродуктивні, частково-пошукові, творчі, а за прийомами розумової діяльності зорієнтовані на порівняння, аналогію, класифікацію, визначення головного, пояснення зв'язків між причиною та наслідками, аргументацію, доказ, узагальнення та конкретизацію, оцінювання тощо [3]. Такі завдання спрямовані на повне або часткове самостійне оволодіння матеріалом до його вивчення за програмою, а також на підготовку до його засвоєння на занятті. Особливість їх полягає в добровільному виборі та виконанні. Випереджувальні завдання можна підбирати для індивідуальної і групової роботи.

Дидактичний матеріал (випереджувальні завдання) до дослідної практичної роботи за даною темою:

I група - Чому проектно-технологічне навчання відносять до інноваційних методів навчання?

II група - Яким чином можна реалізувати проектно-технологічний підхід у процесі вивчення розділу «Технологія вирощування рослин»?

III група - Визначте, чому учнівське проектування має суб'єктивний характер на відміну від професійного

IV група - В чому проявляються особливості організації проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання у 5-7 класах і 8-9 класах?

Важливого значення, як показує досвід, у створенні умов для самовираження і самореалізації має вмiла організація групової роботи на заняттях. Кількість студентів у групі залежить від загальної кількості їх у академічній групі, обсягу знань, що опрацьовуються, наявності необхідних дидактичних матеріалів, часу відведеного на виконання лабораторної чи практичної роботи. Оптимальною вважаємо групу з 3-5 чоловік, бо це дає змогу всебічно розглянути проблему й визначити, яку саме роботу виконав кожен студент.

Об'єднання в групи може здійснювати викладач або самі студенти, за власним вибором. Вони за своїм складом повинні бути гетерогенними, при такому складі стимулюється творче мислення, взаєморозуміння, активний обмін думками. Групи створюються на одне або кілька занять. Перш, ніж вводити до структури занять різні види групової діяльності, потрібно навчити студентів співпрацювати, доводити, обґрунтовувати свою точку зору. Тобто це зобов'язує викладача залучати їх до обговорення технології групової діяльності.

Функція викладача у груповій навчальній діяльності студентів – забезпечувати активну позицію суб'єкта навчання, створювати комфортні умови для взаємонавчання і самореалізації особистості.

Для заняття «Проведення пробного уроку з трудового навчання», доречно використати випереджувальні завдання на визначення головного, пояснення зв'язків між причиною та наслідками, аргументацію, доказ, оцінювання, згідно з яким всі студенти виконують одне й те саме завдання, що складається з кількох питань:

- 1) Дослідити та обґрунтувати чи потрібно дотримуватись структури визначеного типу уроку?
- 2) Визначити чи потрібно на уроці використовувати продуктивні методи навчання в залежності від його етапу?

- 3) Дослідити чи обов'язково перед вивченням нового матеріалу перевіряти вивчений раніше?

Дані завдання студенти повинні виконати у процесі самопідготовки до заняття. Завдання, які пропонуються для опрацювання в групах потрібно розділити на 3 види: творчого, проблемно-пошукового, науково-дослідницького змісту. Адже для того, щоб майбутній фахівець досяг свого професійного визнання, він повинен навчитись застосовувати знання творчо, перебуваючи постійно в ситуації пошуку, вибору.

Прикладом творчих завдань можуть бути такі:

- 1) Розробіть рекламу виробу, який проектується.
- 2) Розробіть зміст дидактичної гри до уроку трудового навчання.
- 3) Розробіть завдання до лабораторно-практичної роботи з трудового навчання за визначеною темою.

Завдання проблемно-пошукового характеру:

- 1) Які методи трудового навчання можна віднести до продуктивних? Чому?
- 2) Визначте умови використання вправ на заняттях трудового навчання.
- 3) Проаналізуйте зміст проектно-технологічної діяльності учнів та зміст трудового навчання у 6 класі. Підберіть об'єкти проектування для учнів.

Завдання науково-дослідницького змісту:

- 1) Дослідіть, чому питання є найважливішим способом взаємодії учителя та учнів у процесі навчання?

- 2) Доведіть, що заняття - основна форма трудового навчання.

- 3) Розкрийте вислів про те, що технологія інтерактивного навчання – інноваційне педагогічне явище.

Дослідження, які проводитимуть студенти, становлять для них подвійний інтерес: вони досягають методики проведення уроків з реалізації проектно-технологічного підходу на новому рівні, досягають, можливо, приховано, але обов'язково і свій внутрішній світ. Досвід навчання учнів ЗНЗ проектуванню на уроках трудового навчання, набутий під час дослідницької роботи, вони співвідносять із своїм життєвим досвідом. Отже, організація дослідницької роботи у процесі вивчення методичних дисциплін дає змогу реалізовувати особистісно-орієнтоване навчання, спонукає студентів до самостійних пошуків, допомагає їм пізнати самим себе, виявити свої можливості, у тому числі і до наукової роботи, що є важливим чинником підвищення ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі.

Література

1. Грітченко А. Професійне становлення вчителя трудового навчання в умовах сільської школи / А. Грітченко. // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. – №5 – С. 41 – 44.
2. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Методичний посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н., 2002. – 136 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / М. М. Фіцула.-К.: «Академвидав», 2006. –352 с.

